

ipari, kereskedelmi, gazdasági pályát. „Mea culpa”-val kell bevallanunk, hogy már eddig is sokat hibáztunk. Nem rágódnék annyi kelevény a nemzeti élet testén, ha már évtizedekkel korábban elhagytunk volna egynehány balítéletet. Ti jó pártfogók, kik annyit láttatok-futtatok, hogy egy pártfogólat beugratok napidíjnak a törvényszékhez, városházhoz, megyéhez napi egy forintokért, védettjeiteket ugyanoly buzgalommal juttassátok ipari, kereskedelmi vállalatokhoz, hol idővel jobb létet fognak teremteni maguknak!

Ti pedig mindenrendű tanítók, mikor a Veni Sancte ünnepies hanghullámai szeptember első napjaiban annyi ezer torokból vídaman az ég felé törnek, imádkoztatok, hogy növényeitek elméje termékeny talaj legyen tanításaitok befogadására, hogy ne kegyelemből kelljen őket év végén egy elégségeskével feljebb engedni! De imádkoztatok azért is, hogy a Szentlélek-isten szálljon a szülők szívébe, hogy gyermekeiket oda engedjék, ahová tehetségük szólítja s ne kenyerszeritsek mindenkit az üdvözítő hivatalnokság beklyóiba, mivel elhetetlenségünk, gyakorlatiatlanságunk előbb-utóbb hazánk csődjéhez vezet!

Péter János.

A VII. kath. nagygyűlés.

Pécs, hazánk ősi keresztény városa, amely már a hitéért lángoló Szent István és Nagy Lajos királyunk bizalmát is különösképpen élvezte, a napokban nagy ünnepségek, de egyszersmind nagy munkálatok színhelye is volt.

Legalább hinni és remélni akarjuk, hogy a kath. nagygyűlés szokatlanul nagy és bőseges programja nemcsak a beszélni akarók és tudók tornája marad, hanem erős és messze kiható lökést ad a magyar katolicizmus jövőendő munkásságára.

Mert munkára való terünk nagyon sok van. Területünk egy része még teljesen szántatlan, más része felszántva ugyan, de bevetetlen.

A magyar és boszniai történetek a két ország királyai közt a legnagyobb egyetértésről beszélnek (Klaic Vjekoslav — Szamota, stb.), ugyanazért a magyar és boszniai franciskánusok egyenlenségének ez időtájt nem politikai oka volt.

A dolog IV. Jenő pápának értésére jutván, nagy visszatetszést szült a magyar és szláv franciskánusok egyenlensége; komoly irányú bullájában hatalmasan kikelt az egyenlenség ellen, mely megtörte az erőt, mellyel a ferenc-rend magyar és szláv fiai évszázadokig vállvetve oly sikeresen működtek szent hitünk érdekében. A magyar ferenc-rendiek választását megerősítette ugyan, de hogy az egyetértés meg törjék, P. Kenyeresi Fábiant nemcsak a magyar, hanem a boszniai tartomány élére is állította. A bulla így hangzik:

Maradandó emlékü.

Habár pásztori köteles szorgalmunknál fogva minden szerzetes egyén iránt illik, hogy szükségességben kedvezők és jóakarók legyünk, mindazáltal a kisebb testvérek, különösen a buzgalom hevetől lángoló tartályosok iránt, kik nem felve, hanem szeretve a bárbar népeket, megtérítésükben lankadatlanul buzgólkodnak, hogy az Úr szerűjébe sok kévét gyűjthesse nek és a rájuk bízott talentumokról az Urnak számot adhassanak — szeretettel párosult kegyelettel kell, hogy viseltessünk, hogy szent munkálkodásaikban, melyekkel a kath. hit gyarapszik s hangjuk az egész földön édesdeden visszhang-

Remélünk lehet, hogy e nagygyűlésen okoszerű útmutatások készülnek a helyes szántásra és vetésre, hogy aztán majdan mindannyian, egytől-egyig kezét fogva dolgozzunk a keresztény Magyarország érdekében, mert csakis így, az egységes és vállvetett munkásság nyomán lehet dús aratásunk.

Ha minden magyar katolikusnak a lelke egybefor a közös ideal megvalósítására, akkor Isten áldása mellett a győzelem el nem maradhat, bármilyen iszapos áramlatok öntsek is el olykor-olykor vetéseinket.

A szépen feldiszipított ősi városba az ország minden zugából nagy számmal gyűltek össze a magyar katolicizmus küzdő katonái, kiknek számát mintegy tízenhatezere lehet tenni.

A nagy mozgalom f. hó 25-ikén reggel 8 órákor vette kezdetét a keresztényszociálisták zászlószentelésével. A jövő munkásság zászlaját Gieswein Sándor dr. kanonok, ez a nagyhirű szociális tudós, szentelte fel; zászlóanya özv. gróf Zichy Jánosné volt.

Ugyanezen nap délutánján 2 órákor a népszövetségi gyűlések folytak le és pedig külön a magyaroké és külön a németajkuaké. A baranyai svábok nagyon sűrűn látogatott gyűlése igen érdekes képet nyújtott.

Megható volt, midőn a mintegy 10.000 főre menő tömeg a gyűlés végével a Himnuszra zendített reá s ennek hangjai mellett esatlakozott az eukarisztikus körmenetbe, a mely az ilyen körmenetekben már többször is résztvettek véleményem szerint, az eddigiek között a legfényesebben sikerült.

A legméltóságosabb Oltáriszentség imádása után a megnyitó diszközgyűlés esie 8 óráker vette kezdetét a kiállítás területén épült sátorban.

A gyűlést a pécsi püspök, Zichy Gyula gr. nyitotta meg.

A püspök felkes megnyitóját után Mendvich Andor Pécs város polgármestere üdvözölte a nagygyűlést.

zík, semmi akadály ne legyen, semmi meg zavarja: hanem szorgalmunk buzgalmánál fogva tőlük mindenemü zavarás botránya távol lévén s a pártoskodások viharai lecsendesedvén, a beke csendes nyugalmának örvendjenek. Mint-hogy ugyanazon rend tartályosoknak nevezett fiai már száz és több éven át Bosznia, Magyar-Horvát, Dalmát és Rácországot s a többi keleti és nyugati vagy északi vidékeken a mindenható Istennek a Krisztus vérével megváltott lelkek megtérítésén kedves szolgálatot tettek, jó eslekedeteik illata a föld kerekéségén elterjedvén, sok hívő lelket az égi gyönyörök édességével, az áhitat és lelki megszentelődés utáni óhajjal tölt el.

De ah (fájdalom!) bizonyos idő óta a konkoly hintó incselkedése folytán igen nagy, — tudomásunkra is eljutott — egyenlenség üti fel fejét egyrészt a magyar, más részről a boszniai s a Zane (Száva) folyón inneni szláv testvérek között, mely az említett rend Vikáriatusai megosztását vonta maga után, ugyan-nyira, hogy a magyarok maguk részökre helynököt (vicarius) választottak és a boszniaiak s a szlávok szintén. Mi tehát tudva, hogy az egyetértés hasznát, az egyenlenség pedig legtöbb esetben kárt szokott okozni az üdvös dolgokban: önszántunkból, nem a testvérek, vagy másoknak az ő érdekükben hozzánk intézett kérésére, hanem önelhatározással, biztos tudományban, apostoli tekintélyünk s a jelen irat értelmében az elválaszt, szakadást és elkülönítést, bármiféle tekintély, vagy ok folytán jött is létre,

Rámutatott arra, hogy Pécs városa éppen most van az anyagi haladás és fejlődés biztató útján. „Ez az anyagi haladás azonban — úgymond — csak úgy lehet egészséges, csak úgy vezethet a nemzet igazi megerősödésére s boldogulására, ha az szilárd, megdönthetetlen etikai, erkölcsi alapon áll; ez az anyagi munka csak úgy lehet áldásos, ha az a tiszta erkölcs és vallásos hit nemesítő légkörében fejt ki erejét.”

A pécsi polgármester olyan igazságokat hangoztatott, amelyeket sokan ismernek, de nyíltan kimondani kevesen merészelnek manapság, amidőn a keresztény erkölcs és világnézet ellen annyi különböző romboló áramlat indult meg.

A polgármester után Zichy János gr., az Országos Kath. Szövetség elnöke mondott minduntalan zajos tapssal és helyesléssel kísért hatalmas beszédet a tekintélyről és szabadságról.

„Csakis a szabadság alapján lehet élni és fejlődni, állítom — úgymond — hogy egyedül a szabadságban van meg az életképesség csirája s egyedül a szabadság alapján lehet a társadalmi kérdéseket megoldani, de ez csakis azon szabadság lehet, mely alapul a legfőbb tekintélyt fogadta el és magában hordja a készséges engedelmesség gondolatát... És ha igaz, hogy a tekintélybe vetett hit a szabadságnak legerősebb alapja, — mint ahogy igaz — akkor a kath. egyház, mint a legpozitívabb hit öre, egyttal a leghatalmasabb védőbástyája a szabadságnak. Aki tehát az egyház ellen emeli fel kezét, a szabadságra mér csapást, aki pedig a szabadság nevében az egyházat akarja eltiporni, az vagy teljesen tájékozatlan vagy gonosz!”

A gyönyörű beszéd elhangzása után a nagygyűlés megválasztotta a kongresszus fővédőjéül Vaszary Kolos hercegprímást, védőül a magas püspöki kart, diszelnökökül pedig kath. közéletünk legkimagaslóbb alakjait.

származott, vagy lett indítványozva az említett helynökségben: visszavonjuk, kárhóztatjuk, érvényteleneknek és semmiseknek nyilvánítjuk, ilyeneknek tekinteni akarjuk és parancsoljuk s az említett boszniai helynökséget és a benne levő testvéreket a Zane (Száva) folyón innen és túl, az Adriai tengeren innen és túl fekvő házakat, helységeket, nem kevésbbé minden — az elválaszt előtt fennállt — kiváltságokat stb. és jogokat, bármikép is vannak megváltoztatva visszaállítjuk, visszahelyezzük és megújítjuk. Azért teljhatalmunk, biztos tudomásunk s a jelen sorok értelmében akarjuk, határozzuk és elrendeljük, hogy ezután, a jövőre nézve az összes és minden egyes — úgy Boszniában, mint más tartományokban és országokban fekvő — házak és helyek, mint a boszniai helynökséghez tartozók tekintendők és tartandók s meg-hagyjuk, hogy egy helynök (vicarius) igazgatása alatt legyenek, kinek megválasztása az e helynökségben élő testvéreket illeti, a megválasztás jóváhagyása pedig a nevezett rend generális Miniszteréhez tartozik és tőle függ s az így választott helynök a megerősítés előtt is szabadon gyakorolhatja helynöki tisztjét s jelenleg a cismantárci helynök fennhatósága alatt álljon, neki engedelmeskedjék s intézkedései szerint járjon el, ennek joghatósága igazgassa és kormányozza az említett testvéreket; de ha az érintett rend-főnök a fennmondott és eléje terjesztett választást három nap alatt talán megerősíteni vonakodnék, vagy elnapolná, azonnal az említett apostoli tekintéllyel legyen megerősítve és a meg-

A gyűlés második napján (aug. 26.) a következő ülések voltak:

Eukarisztikus dszgyűlés. Veni Sanete után Zichy Gyula gr. püspök nyitotta meg az ülést. Azután P. Tomcsányi Lajos S. J. tartott előadást „Bölcselet az Oltárszentség szolgálatában” címen.

A rendkívül meggyőző fejtegetés után Glattfelder Gyula tanulmányi felügyelő mondott folytonos óvációlal megszokott szép beszédet.

Strammerin Viktorin dr. az **eukarisztikus Jézus királyságáról** szólott.

Frej Jánosnak az Oltárszentség gyakorlati tiszteletéről szóló előadása után az elnök a gyűlést berekesztette.

A Pázmány-Egyesület gyűlését Prohászka püspök nyitotta meg. Azután Cziklay Lajos a védőiroda működését ismertette. Érdekesnek tartjuk közölni a következő adatokat. A P. E. 10 év alatt 60.000 forintnyi alapot gyűjtött, ami soknak éppen nem mondható.

De az egyesület ezzel a kis tőkével is nagy munkát végez. Egy újságíró özvegyét és öt árvaát már 6 év óta tartja el. Most nyugdíj-egyesületet is akar létesíteni. A védőiroda is szép eredményeket ért el, habár roppant csekély anyagi eszközei nagyon is hátráltatják működésében. Okt. 1-én megindítják a **kath. könyvomatost**.

Vass József a krajcáros sajtóról tartott előadást, amelyben igen praktikus tanácsokat adott az égető kérdés megoldására. Indítványozza többek közt, hogy meg kell alapítani minden püspöki és minden nagyobb városban az Új Lap helyi mellékleteit s így kell lekötöni az illető városok közönségének érdeklődését az Új Lap-hoz.

A Szent-László-Társulat közgyűlése a fennebbi gyűlés után vette kezdetét Várady L. Árpád címzetes püspök elnöklete mellett. Prohászka püspök után Várady püspök ismertette a társulat célját és feladatait nagyszabású beszéd keretében. A társulat mintegy

ötven év előtt alakult meg s első céljaul az anyagi eszközeitől megfosztott egyház fejének, a pápának segélyezését tűzte ki. Második feladata a társulatnak a keleti missziók s ezek sorában a keleten létező magyar kath. egyházak és iskolák segélyezése. Különösen a Romániában és Bukovinában élő magyar testvéreink lelki gondozását tartotta szem előtt.

A Bukovinában működő lelkészek és tanítók nagyobbreszt a Társulat neveltjei. Még nagyobb a munkakör Romániában, ahol pusztán azon testvérek száma, akik a magyar állampolgárságot megtartották, megüti a 100.000-et. Eddig 12 misszió-állomás van szervezve. Négy missziós papot teljesen a társulat díjaz, a többiek pedig segélyezi.

Mindez eléggé hangosan szól amellett, hogy ezt a fontos nemzeti missziót teljesítő Társulatot a magyar társadalom minél jobban támogassa. A Társulat harmadik feladata a hazai szegény egyházak és iskolák segélyezése. Mint-hogy azonban a missziók a társulat anyagi erejét nagyon is igénybe vették, ezt a harmadik célt a társulat a legutóbbi években mindössze 3—4000 koronával szolgálhatta.

Mihályfi Ákos dr. egyetemi tanár arról beszélt, hogy most már az Amerikában és Romániában élő magyar katolikusok megmentésére is mentől több magyarmissziós papot kell nevelni. Ez okból elérkezett az ideje egy magyar missziós szeminarium felállításának.

Az első nyilvános ülést Zichy János gr. nyitotta meg s első szónoka Molnár János prelátus volt, aki „**Mit köszönhet az emberiség az egyháznak?**” címen tartotta meg nagyszabású beszédét. Utána Nagy Emil dr. orsz. képviselő beszélt: „**Az anyagi önállóság, mint az egyéni érték emelője**” címen. Beszédében rámutat arra, hogy az összes magán- és közviszonyok terén oda kell hatni, hogy akinek valamije van, meg is tarthassa s a gazdaságilag gyengébbek a furfangosabbak ellen szigorúan megvéddessenek és a tisztesség, üzleti szolidaritás, kölcsönös jóhiszeműség megint visszaállítsanak

régi uralmába, hogy semmi irányban se győzhessen a gaz és más kárára utazó ravasz, hanem minden téren győzzön a becsület és a formáságok hűnös rabbinseiből győzelmesen tadjon fel az anyagi igazság, minden élet és erő ősanja, az erkölcsi regeneráció piédesztál- leni: Az egyik irány az, hogy a már létező közepelmelek fenntartassanak, második pedig az, hogy új közepelmelek teremtessek.

A hatalmas és széles perspektivákat nyújtó beszéd után Turi Béla, az „Alkotmány” szerkesztője beszélt a **sajtószabadságról** kath. szempontból. A szabadságban kéjelgő sajtótermékekkel és irányzatokkal szemben rámutat arra, hogy a sajtó útján elkövetett visszaélések ellen hozott törvények nem ellenkeznek a sajtószabadsággal, amit a természetes ész logikája is bizonyít.

Hiszzen az ember cselekvési szabadsága is, habár kétségtelenül emberi jog éppen úgy, mint a gondolati szabadság, mennyi tilalomfával találkozik a büntető törvénykönyvben. Mihelyt valaki átéli a törvénybe iktatott jogrend határait, a társadalom megtorlással él és e megtorlások által az egyéni szabadság még sem szenved sérelmet. Ami tehát áll a cselekvési szabadságra, bizonyos mértékig áll a gondolat szabadságra is, mert mielőtt a gondolat a sajtó útján közölve van, kilépett a jogrendszabályok alá eső külső világba. A sajtó megreformálására a következőket veti fel: Be kell hozni a kényszerrektifikációt; meg kell torolni a rosszhiszemű hazugságokat; védelmezni kell a becsületet a sajtóalkalozók ellen; büntetni kell a keresztényerkölcsbe ütköző és szeméreméértő közlemények szerzőit, továbbított. Szóval kath. szempontból tisztító munkát ohajtnak az igazi sajtószabadság sérelme nélkül.

A rendkívüli hatást keltett beszéd után lelkes hangulatban oszlott el az első nyilvános gyűlés.

A továbbiakról jövő számunkban számolunk el.

választott helynök úgy tekintendő, hogy minden más megerősítés nélkül is tisztét szabadon és háboríthatatlanul gyakorolhatja. Megerősítven azonkívül ugyan e rend kedves fiainak magyarországi tanáraitól történt választását szeretett fiunk Bacchiái (Kenyeresi) Fabián személyében az egész és teljes helynökségben, az ugyanazon helynökségben leendő legelső káptalanig, szigorúan megtöltjük ugyanazon rendfőnöknek és a nevezett rend fentemondott és más testvéreinek, úgyszintén az összes és minden egyes — mindkét nembeli ker. hívőnek s a kiváltságolt és kiváltsággal nem bíró szerzetes rendek egyéneinek s mindennemű méltóságú. — legyen az királyi, királynéi, főpapi, hercegi, vagy bármi más egyházi vagy világi egyének, nehogy a visszaállítás, visszahelyezés, megújítás, akarat, parancs, rendelés és egyéb e levélben foglaltak ellen önmaga, vagy más, vagy mások által közvetve, vagy közvetlenül bármi szín alatt kikelni, vagy ellene tiltakozni merészljen és elrendeljük, hogy azok, kik közülök elkezdve a rendfőnökön, testvéreken és híviken, ellenkezőleg tesznek, azonnal a kiközösítés terhét vonják magukra, mely alól — a halál óráját kivéve — csak a római pápától részesülhetnek a feloldozás kegyelmében.

Kelt Romában a szent Péternél 1444. január 24. pápaságunk XIV. évében.

P. Fabián tehát e bulla értelmében nemcsak a magyar franciskánusok vezére lett Isten ügyének zászlója alatt, hanem az egész Balkán félszigetnek szláv lakta vidékein is ő vezérelte

az öt kigyó tábora ellen Krisztus vitézeit s tűzte ki a tiszta erkölcsöngyögyök várfokára Jézus istenségének gloriájától körül ragyogó katolicizmus lobogóját, melyen a szent szeretet langy fuvalma büszkén lengette a jölet és boldogság dicsőségét Bolgár-, Rác- s a szomszédországoknak a pogányság sötétségében lévő népei fölött.

IV. Jenőnek idézett bullája folytán az egyesülés által új erőt nyert szent Ferenc hadserege s hazánkban, mint második József állt annak élére s szent hitünk iránti lelkesedést, lángoló szellemet öntve a szívekbe, levette nyakukról a pogányság jármát s Róma könnyed igája alá hajtá a szent keresztység újjá szülő vizével leöntött fejeket. A magyar és szláv ferencendiek közös erővel oly bámulandó eredményeket értek el szent hitünk érdekében, hogy azok a hir sebes röptű szárnyaira kelve visszahangzottak a Balkán ormain, átcsaptak Adria hullámain, édesdeden zengtek be a Vatikán termeit, az öröm plektrumával érintették a pápa szívthurjait, ki ezen benyomás alatt diéshimnusz zengő hulláiban röpíté szent Ferenc alázas gyermekeinek elismerését. Minthogy először is a vezért illeti a dicsőség, Bosznia és Magyarország helynökét: P. Kenyeresi Fabiánt és utódait 1445. jan. 23. — tehát az egyséti bulla kiadása után egy év múlva kelt — Super gregem Dominium kezdetű bullájában az eretnekek, különösen a hussziták garázdalkodásainak megfékezésére az Adriától Tatárország határáig terjedő roppant területen inkvizitórát nevezte ki, felhatalmazván, hogyha a megys

püspökök, vagy a káptalani gyűlések nem akarnának az eretnység megszüntetésére nézve határozni, vagy magukat hanyagul viselnék, a ferencendiek e tisztét önmaguk végrehajthatják; a nyilvános varázslók és varázslónok ellen is a kellő eréllyel felléphetnek. E bullát nyomban követte egy másik: Sacra Religionis (jan. 27.), melyben P. Fabiánnak és utódainak kerületét határozta meg. Ez irat értelmében a boszniai helynökség övének tekint minden zárdát, mely Szkitia, vagy kis Tatárország, Moldva s a szekelyföld területén ad szállást szent Ferenc táborának, nem vévén ki a budai, szegedi és marosvásárhelyi kolostorokat, valamint azokat sem, melyeket Julián bibornok és apostoli követ fog alárendelni. Hazánk szülöttének, P. Kenyeresi Fabiánnak pedig dicső tetteit s fáradhatlan munkálatait homlokát bábráll övezendő: Apostoli Kommisszáriussá nevezte ki, őt és utódait a ferencend általános főnökét megillető jogokkal és kiváltságokkal ruházta fel. Az említett pápai bullát egy hónappal később követte az Inter desiderabilia cordis pápai leirat, mely hősünket az inkvizitori minőségben megerősíti s különböző kiváltságokban részesíti hazánk szülöttét és alattvalóit, nevezetesen: hogy ha az eretnek vezérek a ferencend hittérítők buzgó fáradozásai folytán megtérnek s elhagyják tévelykeit, töredelmet tartanak s a szeráfi rend fiainak a bűnbánók szentségében részesülnek, 300 napi búcsút nyerhetnek az egyház kegyelem kincstárából.

Szeráfi szt. Ferenc első rendje a nagy tet-

H I R E K.

A cigány és a divat.

Hogy kerül ez a két dolog együvé?

A cigány a züllöttség, a csupasz bohémia, a fegyelmezetlenség és rendszertelenség prototípusa.

A divat a tisztaság, a rend, a szabályosság kifejezője.

És a cigány meg a divat mégis csak együtt jár.

Nem a cigány űzi a divatot, hanem a cigányt hozták divatba.

Nem is épen csak napjainkban.

Már régóta, csak hogy különböző formákban.

A cigány muzsikussá már régóta divatban van széles Magyarországon. Mivel pedig a divatüzés minden alakban sok pénzbe kerül, hát a cigánybanda is sok pénzbe került a busuló meg a a vígadó magyarnak is.

A cigány ha kell busul, ha kell vígad, a-hogy a „nagyságos“ úr parancsolja.

„Csókolom a kezsit lábát“.

A végén azonban a cigány mindig csak örvendett.

Az övé maradt a bankóta, a sirva vígadó „nagyságos“ úrnak meg az egyéb „nóta“.

Dehát élni csak muszáj valahogy. És még mindig tisztességesebb dolog másnak a zsebéből kimuzsikálni a pénzt, mint kilopni.

Ez a divatbahozás jól is esett a cigánynak.

Az a másik fajta divatbahozás még csak épen csimborászó nagyságra emelte büszkeségét, midőn szépséges hercegasszonyok, meg grófi és bárói komtessek nagyon is meghódoltak egyik-másik fekete primás művészetének.

Chimai hercegné és Rigó Janesi a divat alapvetői.

Azóta terjedt ez a divat is, mint minden másfajta divat.

Persze, hogy ennek is örvendtek a rigók.

Minden nyöszörgő rigó egyszerre Rigónak képzelte magát.

Miért ne lehetne a rigók szerete általános? Persze arra nem gondoltak, hogy a rigók nem füttyölnek mind egyformán, na meg a hercegkisasszonyok sem mind rajonganak a rigó-fütttyért.

Vannak közöttük, akik többre becsülik a kanári trilláját avagy a fülemile báuatos panasztát.

Mindazáltal fogadom, hogy egyetlen primás sem mondott le valamelyes Chimai hercegasszonyról, valaminthogy egyetlen sorsjegyekkel játszó pasas sem adná fel reménységét a főnyeremény iránt.

Csak a közkatonák mondtak le már rég a „marsal botról“.

Ez az ábránd még csak abban a mesés világban dobogtathatta a vitéz úr szívét, amikor még az egyéni rátermettség is ért és számított valamit.

Ma azonban a ranglista eligazít mindent. És azt mondják, hogy ez jól van így. Legyen úgy a kutyafaját!

De térjünk vissza a cigányra, mert mostanában megingt nagyon divatba hozták őket.

Ez a divatbahozás azonban aligha tetszik nekik.

A mióta Dánoson túltettek a legvérszomjasabb vadállatokon, azóta a brutálitást nem a tigrisekhez meg a hienákhoz mérik, hanem a cigányokhoz.

Eddigélő úgy tekintettek a cigánykaravánt, mint egy a multból visszamaradt romantika darabot.

Most már vége! Minden cigány gyanus, aki él. Még akkor is, ha anyja emlőjén rugkapalózik. Ha most nem gazember, az lesz, ha majd felnő.

Mintha bizon ennek az a fekete rajkó volna az oka.

Dehogy is ő az oka „nagyságos és miltóságos“ uraim!

Ti vagytok az okai, akik eleddig a hatalmon voltatok s a nagy f... külpolitika mellett nem vettétek észre azokat a belső nyílt

sebeket, amelyek immáron dögleletessé teszik a levegőt.

Ezért jöttek annyira divatba ismételten a cigányok.

A napilapok az egész nyári uborkaszezonban egyébről sem hasáboráltak, mint elfogott és üldözött cigányokról — no meg vasuti katasztrófákról.

Most ez is divatba jött.

Ez is egy olyan büzőlni kezdő nyílt seb.

És még hány ilyen nyílt seb van?

Nem volna jó — nagy jó Uraim! — mind Ezeket idejekorán behegeszteni?!

Enye! hogy a kakas csipje meg, milyen messzire ragadott az a göthös cigány pegázus! Feketé re!

Krix-Krax.

— **A minoritarend nagygyűlésén**, amely Szegeden folyt le, Csák Cirjek dr. helyébe, aki 12 éven át közmegelegedésre töltötte be a rendfőnöki tisztelet, új rendfőnökül Lakatos Ottó dr., a nagybányai állami főgimnázium hit-tanárát választották meg. Az új rendfőnököt igen képzett, humánus embernek mondják, aki különösen a kongregációk szervezése terén szerzett magának érdemeket, de társadalmi terén is igen kedvelt ember.

Ugyanezen gyűlésen alakult meg az új szervezet. Az erdélyi házakban főnökök lettek: Kolozsvárt: Csák Cirjek dr., Nagynyenyeden: Rada Elek; Marosvásárhelyen: Pazsity Bonaventura; Kézdivásárhelyen: Somogyi Gusztáv. Rendtűkár: Monay Ferenc dr. lett, aki csak imént adta ki, Szent Ferenc összes munkáinak magyar fordítását.

— **A VII. kath. nagygyűlésén**, melynek lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be, városunkból egyedül Zlamál Ágost főgimn. tanár vett részt. Remeljük, hogy ott nyert impulzusait és tapasztalatait városunk kath. társadalmára érdekében is érvényesíteni fogja.

tek és érdemek ily gyümölcseit teremvén, rügyezni, sőt virágozni kezdett harmadrendjének Magyar- és Bosnyákországban meghonosított fája is, hisz a ferencendiek ügybuzgalma sok lelket megnyert s „jó cselekedeteik illata az egész föld kerekésége elterjedvén, sok hívő lelket az égi gyönyörök édességével, az áhitat és lelki megszentelődés utáni óhajjal tölti el“ (IV. Jenő). Több buzgó egyén felvilágosított nyervén szent Ferenc harmadrendjének mivoltáról, e lelki hadseregbe kívánt állani, hogy szent Ferenc szabályainak kételi kardjával harcöljön a test, világ és ördög ellen s a szeráfi atya szellemével győzelmet vegyen az őz kigyó táborán; sőt némelyek teljesen szakítván a világ zajával, külön testületben szervezkedtek s együttesen haladtak a bűnbánat ösvényén a ferencendi atyák vezetése alatt.

E dolgról értesülvén a pápa, 1445. január 31-én *Exposit dilectorum* kezdetű buláját menesztette P. Kenyeresi Fábriához, melyben azon utasítást adja, hogy a harmadrendüek neveit vezesse albumba, szervezze a meghonosult harmadrendet s lankadatan buzgalommal terjessze, hogy a hívek szent Ferencnek önmegtadadást és testvéri szeretetet hirdető zászlaja alá csoportosulva, az erény, a hősiesség, angyalis tisztaság, önfeláldozás és szent hitünknek győzhetetlen bajnokai legyenek; e bullában hőszünetet egyszersmint a boszniai és magyar területeken lévő harmadrend joghatóságával ruházza fel s a III. rend gyóntatóinak kiváltságokat ad a fentartott esetekre nézve.

Mig a világiak közt oly édesdeden visszhangzott a szeráfi atya I. és III. rendjének kedves szózata, addig gyászos eretnység ütötte fel fejét az egyházi rend tagjai között. Némelyek ugyanis a testi gyönyörök fertőjébe merülvén, Isten ellen

„Vétkök pártot forrala . . .“

„Álnokságot beszélének

Egymáshoz ha szóllanak

Más az érzemény szívükben

Mást szolt a csalárd ajak.“

Eleinte látszólag a hitbuzgalom hevité, de rossz érzelmeik nem soká maradhattak a rejtetekben. Az általok és a ferencendiek által ujonnan megtért hívek botránjára nem átalották nyíltan hirdetni, hogy a házasságon kívüli nemi közösülés nem bűn, tehát szabad. És

„Mert sebes nyílt az övbe

Tette már a cselszövő

És igazra száll ki a nyíl,

Hogy ha majd az éj eljő.“

Azért sokan hittek az ámitásnak s a jó erkölcösök veszni indultak. Szent Ferenc gyermekei a népet figyelmeztették, hogy ne hallgassanak az ál prófétákra

„Kiknek torka egy kitért sir;

Nyelvök hízelgés nyila“

s mint harsona emelték fel szózatukat az elcsábított néphez, hogy irtóztatva dobja el magától az anyagi gyönyörök lealázó löleselmét; dicsőtőinek, apostolainak homlokára süsse a szegény bélyegét, mert:

„Eljön a nap s majd remegni

Fog a vétek gyermeke.“

Fáradásaik oda irányultak, hogy új közérzület teremtsenek a nép között, melynek haragja a semmisségbe dobja vissza e gyalázottságokat és:

„Vesszen a bűn, s az igazság

Győztes és erős legyen.“

Szavuk azonban a pusztában kiáltónak szavaként halt el. A hitben amugy is nem eléggé jártas nép saját lelkipásztorainak ajkáról hallván ez ígéket, nem sokat hederített szent Ferenc fiainak jóra intő szavaira. P. Fábrián a lelkek ilyetén vesztét nem nézhetvén, fájdalomtelt szívvel küldte meg a gyászos hírt a pápának s intézkedésre szólította fel. IV. Jenő tehát, hogy a hétfejú sárkány hatalmát megtörje, erősen fedezett csatarendbe állította szent Ferenc első rendű taborát s inkuizitóri hatalommal felvértezve küldte a szörny ellen. Prae cunctis nostrae mentis bullában 1446. június havában Bosznia helynökét: P. Kenyeresi Fábriant állította a tábor élére, felhatalmazván, hogy testvéreivel a legszigorubbán járjon el a gyanus egyháziakkal szemben.

Még egyszer fellobogni látjuk hőszünet alatt Magyarhon rónán, Erdély büszke bércén s a Balkán orman a ferencendiek dicső tetteinek sugárkévéit, melynek nemes, ragyogó világa megáltszik az örök város hét halmán, behatol a pápai palota szobáiba s jóleső megelegedéssel tölti el Krisztus helytartója szívét. A szent atya

— **A függetlenségi párt szervezkedése Alsófehérmegyében.** A kicsiny mustármagból lassan, de biztosan növekedik a terebélyes nagyfa. Alsófehérmegyében a letűnt gyászos korszakok alatt is élt a szivekben a nemzeti függetlenséghez való ragaszkodás. Ezt az érzést azonban az önálló pártalakítástól a liberális korszak alatt visszaszorította az a tudat, hogy a nemzetiségi tenger közepette nem szabad a magyarság erejét gyöngíteni még abban az esetben sem, ha az uralmon levő politika nem is kielégítő. Így történt, hogy a függetlenségi érület vagy visszavonult a politikai cselekvés színteréről, vagy pedig megadva magát a kényserhelyzetnek, kezét fogott politikai ellenfeivel, de magyar testvéreivel — egy jobb jövő reményében — a nemzetiségi visszaszorítására. Ennek a jobb jövőnek a hajnala felderengett, a testvérek pedig árulóká lettek, — eljött tehát annak az ideje, hogy a függetlenségi meggyeszte szervezkedjenek. Ennek a már régebben megkezdett szervezkedésnek folytatása ment végbe igen kedvező auspiciumok között f. hó 22-én és 23-án a bányavidék két tekintélyes községében Zalatnán és Abrudbányán. A szervezés munkáját a nagyenyedi függetlenségi anyapárt elnökének, Fogarasi Albertnek vezetése alatt a pártnak több lelkes vezetője végezte. A zalatnai függetlenségi fiókkör elnökül nagy lelkesedéssel Csiky János róm. kath. főesperest választották meg. Most már körülbelül szervezve van meggyeszte a függetlenségi párt, amely az egyes kerületekben levő koalíciós szervezetekkel szemben nem akar állást foglalni, csak arra törekszik, hogy a megosztosodott haladók még a koalíció örve alatt se folytathassák romboló munkájukat. És ez különösen a mi megyei sajátos viszonyaink között helyén van így. Az igazi, tiszta meggyöződésbeli hatványhatások és a negyvennyolcasok fogjanak kezét azért, hogy a kakukkfiókákat, a haladókat, a folyton vedlőket megérdemelt sorsukra juttassák.

— **Halálozás.** Nagy és súlyos gyásza van Szentmiklósy Jenőnek, a gyulafehérvári főgimnázium nyugalmazott professzorának. Váratlanul, hirtelen elhunyt az ő hűséges felesége Weber Teréz, akit mindenki becézve „Teresi mamá”-nak nevezett. Negyvennégy évi boldog és igazán példás házasság után hagyta árván vigasztalhatatlan hitessársát, a mindnyájunktól szeretett és tisztelt „Jenő tatát.”

Egy igazán szép, harmónikus családi életnek folyton gyermekeiért és férjéért áldozó szeretettel dolgozó tagja hagyta el a siralomnak völgyét. A gyermekek már régebben kiröppültek a meleg családi fészekből, hogy új fészket rakjanak!

A két öreg maradt magára csendben, de egyetértő boldogságban. A szó igaz értelmében egy lélek volt a két házastárs. Együtt éreztek, együtt gondolkodtak és terveztek s a hosszas küzdő munkásság után együtt akarták élvezni életük alkonyát a jól megérdemelt zavartalan nyugalommal. Rövid ideig tartott. Istennek kifürkészhetetlen szent akaratára másképpen végzett. Baucis eltávozott, az itt maradt Filemon pedig nyugodjék meg a változhatatlanban, s adjon faldalmára enyhülést és vigasztalást az a tudat, hogy az ő bánatában sokan osztozkodunk barátaival és ismerőseivel nemcsak ebben a városban, hanem az egész országban szerteszét szórt egykori tanítványai is, akik kedves tanárjukra mindig őszinte hálával és szeretettel gondolnak s amint egykoron résztvettek örömeiben, most részt kérnek szomorúságából is.

A nagykiterjedésű család az alábbi gyászjelentést adta ki:

Lesújtó tájadalom mély érzésével és nagy megilletődéssel tudatjuk a magunk és a számos rokonság nevében, hogy a szeretett hű feleség, édes jó anya, nagyanya, testvér, anyós és nagynéne: **Szökefalvi Szentmiklósy Jenőné sz. Weber Teréz** fáradhatatlan munkás életének 64-ik és boldog házaságának 44-ik évében f. hó 25. napján d. u. 1/26 órakor az utolsó kenet szentségének felvétele után jobb

létre szenderült. Drága halottunk hült tetemét f. hó 27. napján délután 4 órakor temetik a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli közös sírkertbe, halhatatlan lelke üdvösségéért pedig az engesztelő szent miseáldozat f. hó 28. napján reggel 8 órakor fog a székesegyházban az Egek Urának bemutatni. Nyugodjék békében! Gyulafehérvárt, 1907. augusztus 25. Szökefalvi Szentmiklósy Jenő, nyug. főgim. tanár, mint férj. Szökefalvi Szentmiklósy József, nagybányai kir. járásbíró és Szökefalvi Szentmiklósy Gizella férj. Nagyernyei Szöts Zoltán mint gyermekei. Szökefalvi Szentmiklósy Ödön, Szökefalvi Szentmiklósy Ida, Szökefalvi Szentmiklósy Margit, Szökefalvi Szentmiklósy Józsi és Knörr Gizuska mint unokái. Weber Róza, Weber Mari, Weber Viktoria, Özv. Hincz Károlyné mint testvérei. Szökefalvi Szentmiklósy Józsefné sz. Barna Ida mint menyje. Nagyernyei Szöts Zoltán, m. kir. adollenőr mint veje. Lorenz Mari unokahuga.

— **Legszebb szobrunk veszedelme.** Közmondásossá vált, hogy Magyarország fővárosa a hidak, a kávéházak — no meg a „lehetetlen” szobrok városa. Ez utóbbi különösen azóta vált igazgá, mióta a király-szobrok egyik-másikát, a magyar műérkek örök csúfságául felállították. Miltán lehetünk tehát büszkek kincses Kolozsvárnak Fadrus zalkotta Mátyás szobrára, melyben hajdankori nagyságunk halhatatlan képviselője iránt való hódolat, a magyarság erejében bizó büszkeségérzete párosulva a művészi ihlettséggel bronzba öntve állott előttünk, mint ragyogó multunk legragyogóbb darabja.

Egyszerre a legközelebbi multban riasztó hír döbentette meg az egész országot. A monumentális szobornak már régebb idő óta repedések voltak észlelhetők. Félni lehetett, hogy az egész remekmű tönkremegy. Gondoskodni kellett tehát az idejekorán való kijavításról. E javítás közben történt a szinte végzetessé válható katasztrófa.

A ló lábainak ürege ugyanis eredetileg vízes vattával (?) volt kitömve. A szakértői véle-

toilat ragad s örömnámorban ismételtel mintegy dicsszózatot zengő bullában osztja áldását s kegyeit az édes Magyarhon területén élő franciskánusokra; az áldást visszahozzák a bérce Erdély ormáin s a diccsőség szelleje röpíti a Balkán félsziget kisebb testvéreire, kik a ruthének megtérítésében jobb keze voltak a magyaroknak. Álljon itt tehát a babért osztó bulla részlete s vele még egyszer rakjuk mi is hazánkfia lábához elismerésünk babérait.

„Kedves Fiainknak: Bosznia és Magyarország helynökének és a boszniai jelen és jövőbeni tartályos kisebb Testvéreknek!

Midőn munkáitoknak üdvös szorgalmát, melylyel — megvetvén a világ gyönyöreit, önkénytes szegénységben — a kath. hit gyarapodása érdekében szüntelen fáradoztok, sőt a hit elleneinek földjén saját életek veszélyeztetésével hirdetitek az Úr igéjét, kellő szemlélettel méltányoljuk, nektek szívesen megengedjük azokat, mik minden akadályt elhárítanak, hogy a lelkek üdvén végzett munkátok annál több gyümölcsöt teremjen. Midőn tehát némelek hiteles tudósítása folytán nagy lelki gyönyörrel értesültünk, hogy Magyarország s a körülölelt fekvő területeken, valamint az erdélyi részekben élnek a rutheneknek nevezett nemzet fia, kik az isteni kegyelemtől felvilágosítva elvetvén szívükből a pogányság vakságát: Helynökséteket testvérei iránt — ezeknek vallásos és dicséretreméltó élete, ugyszintén gyümölcsöző igehirdetéseik folytán, melyet szakadatlanul prédikálnak — különös jóindulattal lévén, ugyan-

ezen testvérek által a szent keresztség néző hullámaiban újjászületnek és a szent evangélium éltető elemével táplálkoznak s forró óhajuk az, hogy a lelki ügyeiket a nevezett testvérek vezessék: Mi, kik ezeltől, hogy a kath. hitért s a teni tisztelet érdekében és a szerzet gyarapodásaiért végzett munkáitokkal és fáradozástokkal annál többet tegyetek és gyümölcsözőbben működjete, vagy működhessetek, különböző leveleinkben különböző kiváltságokat, szabadalmakat stb. engedményeztünk, kegyesen engedve a nemzetek jámbor óhajainak és remélve, hogy ezen és a szomszéd s más hitetlen népek megtérítésén s azok lelki üdvén jövőre nézve is tehetőségtek szerint fogtok közreműködni: önszántunkból, nem a hozzánk intézett kérésre stb. megengedjük, hogy a fenmondott Helynökség jelenlegi főnöke által erre — még az ideiglenesen is — rendelt, vagy kiküldött testvérei, az említett ruthének és mások nézve, kik a ti, vagy közületek bárkinek igehirdetése, vagy buzgalma folytán megtérnek és minden más, bármely helyen élő népek közt minden és minden egyes kiváltságokkal, szabadalmakkal stb., melyeket mi és elődeink, a római pápák, vagy mások előszóval vagy bármilyen módon engedményeztek, minden alkalommal és mindenhol élhetnek, azokat élvezhetik s a már megtért, vagy megtérítendő népeket és mindkét nemben lévő minden egyes személyt bárkik és bármilyen számmal legyenek is azok, összesen és egyenkint az ő és világi papjaik lelki ügyére vonatkozó igazgatások és kormányzások alá tartozóknak nyilván-

ítjuk; a keresztséget, a krizmát vagy bér-málást, Oltáriszentségeit az egyház egyéb szentségeit kiszolgáltathatók s nevezett hitelenek részeit egy, két, három, vagy több, sőt egész telepeket, házakat a mint jönnek látják templomokkal, tornyokkal stb. a Helynökség és a Rend nevezett testvéreinek használatára és tartózkodására örök időkre alapíthatnak és megújíthatnak, vagy a már megállapítottakat és újítottakat, ugyszintén nevezett Rendnek minden — az Adriai tengertől egész Tatárország határáig terjedő helyeken fekvő — házait és helyeit az említett Helynökséghez tartozóknak és örökre e tartományainak nyilvánítjuk . . .”

Ezután következnek a kiváltságok, melyekből rövidség okáért csak a magyar franciskánusokra vonatkozókat említem, nevezetesen, hogy a Magyarhon területén levő testvérek tekintet nélkül nemzetiségükre, ünnepélyesen megülhetik sz. István, sz. László és sz. Imre herceg emléknapiját. . .

Aztán hová lett hősünk? Úgy látszik meateor volt a ferencrend fényes egén, mely jött, tündöklött, aztán eltűnt. Mely évben? nem tudjuk. Azt azonban tudjuk, hogy az utókor háláját és tiszteletét érdemli ki nagy tetteivel, mert pályafutását nemesül végezte s a diccsőség nimbuszának halhatatlan koronáját érdemli ki. Légy áldott poraidban is dicső hazánkfia! köszönt a hálás utókor.

„Sirodat a béke angyala lebegje körül.”

P. Máthé Özséb O. F. M.

mény alapján elrendelték, hogy a rossz töltéket ólommal kell pótolni. E munkákat közben az ólommal telt hatalmas olvasztó üst óriási dörrenéssel felrobbant és csak a szerencsés véletlen műve, hogy a robbanás nem rongosolta meg a szobrot s csak a szobor alsó részét futotta be a szürke ólom. A robbanás okát mindeddig biztosan meg nem állapították, de már annyi biztossá lett, hogy a tömésre szánt ólom mindenféle lim-lomból volt összegyűjtve, melyben fegyverpatronok is sűrűn fordultak elő.

Az egész szomorú esetből azonban biztosan konstatalható az, hogy a lángésznek ezen remek alkotását a lelketlen kalmár szellem jut tatta majdnem végpusztulásra. Ez a hitvány kalmár szellem alkalmazott rossz anyagot a szobor öntésénél s ugyanaz a kalmár szellem akarta a javítást is mentől olcsóbb anyaggal, de busás nyereséggel elvégezni. Ennek az uszolás hadnak silli a művészet, a lélek, — a fő a zseb.

— **Fejen talalta a szöveget.** Bukarestből jövő hírek szerint a román király a lefolyt parasztlázasok miatt bebörtönzött mintegy nyolc ezer parasztnak megkegyelmezett. Am továbbra is fogva tartottak mintegy 180 lelkész és tanítót, mint a lázadás szítót.

Nagyon böles és helyes intézkedés. A mi kormányunk is tanulhatna. Nálunk is a felmúlt pópák és dászkelek, no meg egyes a nép szírján meghízott advokátulok szítják az elégedetlenséget a szegény és tanulatlan, de fanatikus oláh nép között.

Nálunk ezek a nadrágos izgatók, kik a saját népiük a legjobban kiszéplőzzák, saját hóhérmunkájukról azzal akarják a kifosztott nép figyelmét elfordítani, hogy lázítanak a magyarsággal s a magyar állameszme ellen. Persze ők tehetik, mert nekik (pópáknak és dászkeleknek) a magyar állam rendezte a kongruát és rendezte a fizetését. Ők a maguk szempontjából nagyon élelmesen gondolkoznak. A nép előtt úgy tűntetik fel magukat, mint akik a nép jogaiért küzdenek, (hát meg mifele jog kell?) s ezért martiromságot szenvednek. Ezzel elámitják a népet s állandóan izgatják a barbár (?) magyar kormány ellen. A kormány dédelgetéséért pedig éppen ezzel a raffinált eljárásukkal biztosítják a maguk számára. A kormányok valóságos, mint különböző hatalmakat kezelik öke- azzal a feltevéssel, hogy az elbolondított nép jóindulatát megnyerjék általuk. A pópák és dászkelek tehát sakkban tartják mind a két félt s maguk közből hiznak és gazdagodnak. Ideje volna már egyszer véget vetni ennek a komédiának s a komédiásokat, az izgatós és lelketlen pópákat és dászkeleket megrendszabályozni. Románia királya átlátott a szítán, hát a magyar király kormánya miért nem tud a szeg fejjére ütni! De csakis nagy pöröllyel!

— **Új nevelőintézet vakok részére.** A negyedik év előtt elhunyt lovag Wechselsmann Ignác egy millió négy-százézer koronát hagyományozott egy vakoktanintézet létesítésére. Az intézet, mely az alapító és neje nevét viseli, ősszel nyílik meg. Az új intézetbe felvesznek az ország bármely vidékére való 8—10 éves vak gyermekeket, még pedig valláskülömbőség nélkül. A növendékek az intézetben teljesen díjtalanul nyernek ellátást és oktatást, sőt ruházást is és hozzátartozóiknak csak fehérműről kell gondoskodni. A kinek tehát vak gyermeke van és azt az intézetbe fel akarja vétetni, folyamodjék a lovag Wechselsmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia vakoktanintézeté bizottságához (Budapest, VII., Sip-utca 12. sz.). A folyamodványhoz születési, orvosi és himlőoltási

bizonyítványt kell mellékelni és szeptember 20-ig beküldeni.

— **Harisnyakötés.** A Gyulafehérvári Hirlap júl. 6-iki számában már jeleztük, hogy a helybeli Tulipán-Szövetség megkezdette már erre a célra beszerzett géppel a harisnyakötést. Jelen értesítésünkkel újból felhívjuk a helybeli és vidéki közönség figyelmét erre a körülményre. A Tulipán-Szövetség nemü munkákat készségesen elvállal a legkisebb mennyiségben is, az az egy pártól fölfelé. Egy pár harisnya megkötésének munkadíja 50 fillér, anyagot a megrendelő ad, de kívánatra az intézőség is beszerzi. Harisnyajavítást is szívesen eszközölünk párjától 30 fillert számítva. Tanuló leányokat még mindig felveszünk, kiket mielőtt a harisnyakötést megtanulják, méltányos díjazásban részesítünk, úgyhogy néhány heti munka után jóra való leánykák tisztességes keresethez fognak jutni. Mindenemü értesítéssel még részletesebben szolgál Utry Jánosné tulipán-szövetségi elnök (Nagy Görög u. 3.), Kolumbán Antalné tulipán-szövetségi elnök (lakik a Szent-Mihály-uccában), vagy Frits Ilona kisasszony (lakás Trajan-uccában). A vidéki közönségnek szintén figyelmébe ajánljuk ezt a szép kezdeményt. Vajha sikerülne az ügybuzgó vezetőségnek e hasznos ipari munkát kellő eredménnyel meghonosítani!

— **A gyfehérvári róm. kath. elemi fiúiskolánál az 1907—908. tanévi beiratások f. é. szeptember 2., 3. és 4-ikén lesznek, a rendes tanítás 5-én kezdődik. Az elnökség.**

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Új, népszerű gazdasági könyvek.** A Szent-István-Társulat népiratáinak sorában most jelent meg két igen hasznos gazdasági könyv. Az egyiknek címe: *Jó hús olcsón!* Ez a házinyul tenyésztés legcélszerűbb módjait ismerteti meg és kimutatja, hogy ha a házinyul tenyésztésbe 30 fillert fektetünk bele, az egy év alatt 99 koronára gyarapodhatik. — Ára 10 fillér. A másik könyv baromfitenyésztési utmutató, ennek Aprójszág a címe. Ebből mindenki a legteljesebben és legtekélyesebben megismerheti a baromfitenyésztés minden csinját-binját. — Ára 24 fillér. Mindkét könyvben, de kivált ez utóbbiban sok a tanulságos kép. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV. Kecksmétei utca 2. — Az összeg levélbélyegeken is elfogadják.

A gazdasági cseléd-törvény.

A hivatalos lapban megjelent a gazdasági cseléd-törvény (1907. XLV. t.-c.) életbeletetési és végrehajtási rendelete. Az új törvény folyó évi november hó 1-én lép életbe. Minthogy ez a törvény olvasóink közül nagyon sokat közlő érdekel, szükségesnek tartjuk a rendelkezés főbb pontjait tájékoztatásul közölni addig is, míg az érdekeltek a törvény szövegét a maga egészében megismerhetik.

Szolgálati cseléd-könyvet a törvény 2. §-a szerint minden cseléd köteles váltani. Külföldi illetőségűeknél ezt a lakási bizonylat pótolja. Itt említtük meg az életbeletetési rendelet azon intézkedését, hogy folyó évi november hó elseje után csakis az 1907. XLV. t.-c. alapján kiállított újfajta cseléd-könyv adható ki s 1908. évi december hó 31-ig a régi cseléd-könyvek is újakra cserélendők ki. Akik pedig ez idő előtt kilépnek a szolgálatból, az új cseléd-könyvet még az újabb beszerzés előtt tartoznak megszerezni.

A cseléd-könyvet a községi elöljáróság (bíró,

jegyző, tanácsstag, kerületi elöljáró) díjmentesen állítja ki a jelentkező szóbeli kérelmére. Tekintettel a cseléd-könyvekkel üzőtt visszaélésekre, az elöljáróságnak meg kell győződnie a cseléd-könyvért jelentkező egyén személyazonosságáról (e célból személyazonossági tanuk is kihallgathatók), továbbá arról, hogy a kérelmező állandóan lakik-e a község területén, miután a cseléd-könyvet kiállító hatóság illetékességét nem a cseléd-könyv kiállítását kérelmező egyén községi illetősége, hanem annak lakóhelye állapítja meg.

Különösen gondot kell fordítania az eljáró hatóságnak arra, hogy 12 éven alóli kiskorú cseléd-könyvet egyáltalán ne, ennél idősebb kiskorú pedig csak a törvényes képviselő vagy a gyámhatóság beleegyezésével nyerhessen.

Ha olyan egyén kérelmezi a cseléd-könyv kiállítását, akinek már munkásigazolványa, vagy régi cseléd-könyve van, a cseléd-könyv csak úgy adható ki, ha az illető a másik okmányát a hatóságnak átaladja.

A hatóság ebből az új cseléd-könyvbe a felvállalt, de még nem teljesített munkákra vonatkozó adatokat bejegyzi s az átvett okmányt megőrzi. Ha a cseléd újból mint munkás akar alkalmazást nyerni, cseléd-könyvének beszolgáltatása ellenében hasonló módon visszakaphatja régi okmányát. Az eljárás díjmentes ugyan, de ha a jelentkező egy éven belül több mint két esetben kerü okmányainak kieserülését, minden következő esetben egy koronát tartozik lefizetni a községi segélyalap javára.

A cseléd-könyv megsemmisítése esetén, vagy ha az bejegyzésekkel megtelt, az elöljáróság másolatot állít ki, az előbbent pedig lezárja s egyben hirdetményben közhírré teszi, hogy az eredeti cseléd-könyv érvénytelenített. Az eljárás az elveszett vagy szándékosan használhatatlanná tett cseléd-könyv megújítását kivéve, díjmentes. A cseléd-könyv kiállítása körüli panaszok az elöljáróságnál nyújthatók be. A másodfokú hatóság határozata ellen felebbezésnek helye nincsen.

A végrehajtási rendelet 18., 20. és 21. §. rendelkezik a cseléd-könyvek nyilvántartásáról, a cseléd-könyvkészlet beszerzéséről s annak hatósági ellenőrzéséről.

A gazda és a cseléd közötti szerződés megkötéséhez hatósági közreműködés vagy bármilyen alakosság betartására nem szükséges. A végrehajtási rendelet 22-ik §-a csupán a bérleltre vonatkozólag tartalmaz rendelkezést, kimondván, hogy bérlevelnek csak az tekintendő, amiben a cseléd megnevezése, a szolgálati idő tartama és a cseléd javadalmazása benfoglaltatik. A szerződés megszűnését igazoló elbocsájtó bizonyítvány érvényességéhez is csupán a gazda aláírása szükséges a rendelet 24-ik szakasza szerint.

Körülményesen rendelkezik a 23. §. a cseléd útleveléről. A gazda beleegyezését, vagy az elbocsájtó bizonyítványt az „utlevállaphoz“ kell csatolni s mindazideig, míg a szolgálati viszony meg nem szűnt, az utleveleket a községi elöljáróság zár alatt őrzi. Az utlevél kiállításáról úgy a cseléd, mint a gazda írásban értesítendő.

Ha akár a gazda, akár a cseléd vonakodnék a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését megkezdeni, hatósági közbeavatkozás, esetleg karrhatalmi intézkedésnek van helye. Ezen eljárást a rendelet 25—28. §§. szabályozzák körülbelül a gazdasági munkás törvény végrehajtásánál érvényben álló eljárási szabályok alapelvei szerint.

A 29. §. az orvosokat és gyógyszerészeket utasítja a cselédre részére a gazda költségére rendelt orvosszerek kedvezményes kiszolgáltatását illetőleg; a 31. §. pedig a szolgálati vi-

szonyból keletkező kihágási és vitás ügyek elbírásánál alkalmazandó eljárásra nézve a munkástörvény (1898: II. törvénycikk) végrehajtása tárgyában kiadott 2000/eln. 1898. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet 35—158. §§-ban foglalt szabályoknak alkalmazását rendeli el, a következő fontosabb változásokkal: a) a 14. életévüket belöltött kiskorú gazdasági cselédek vitás ügyekben képviselőre nem szorulnak; b) a hatósági székhelytől távollakó fel a községi előjáróságnal is előterjesztheti panaszát; c) az ügyvédi képviseltetés költségei semmiféle hatóság által meg nem állapíthatók ugyan, de a földmívelésügyi miniszter a cseléd kérelmére és az alispán javaslatára e költségeket a tárca terhére átválthatja; d) pénzbüntetés és eljárási költségek behajtása végett a cseléd készpénz fizetése és egyéb járandósága egy év alatt a cseléd beleegyezése nélkül legfeljebb husz korona erejéig vonható végrehajtás alá.

P á l y á z a t.

A csíkszentgyörgyi róm. kath. elemi népiskolánál üresedésben lévő segédkantortanítói állásra. Javadalma: 1) 47 kalongya őszkepe, ért. 188 kor; 2) 56 kalongya tavaszkepe ért. 112 kor; 3) 19 székér kemény fa, ért. 56 kor. 4) A község pénztárából havi részletekben évi 240 kor; 5) jelenlegi államsegély: 152 kor. 5) Stóáris jövedelem 10 évi átlag szerint 30 kor. 7) Misesalapítványból 10 kor. 8) oszpora: 12 kor. 9) természetbeni lakás és veteményes kert összesen: 800 kor. A fizetés az 1907. évi XXVII. t. c. értelmében rendezetik. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése s az ismétlősök tanítása; a kántorság minden ágában való segédkezés. A pályázatok 1907 szeptember hó 15-ig alattírt iskolaszéki elnökhöz beadandók. Személyes megjelenés kívánatos.

Sz. 620—1907. vhtó.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a klagenfurti kir. járásbírósnak C. II. 187/4 végzése által Dr. Max Massner klagenfurti ügyvéd által képviselt Phil Knoch végrehajtató javára Goosz Dániel ellen 489 K. 58 f. tőke, ennek 1907. év márczius 20. napjától számítandó 6% kamatai és egyéb törvényes jár.

követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1300 kor-ra becsült háziutorok, illetve bórárúkból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 510/2—1907. sz. kiküldést rendelő végzés folytán helyszínen vagyis Gyulafehérvárt alperes lakásán leendő eszközökre 1907. év szeptember hó 6-ik napjának délután 3 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §. értelmében a legőbbit ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vétárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóli kiküldötttel vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni, mivel különben joguk nem fog tekintetbe vétetni.

A törvényes határidő ezen hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Gyulafehérvárt, 1907. évi augusztus hó 6. napján.

German János, kir. bir. végrehajtó.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallású legújabb berendezési tárgyak javítása különösen: modern olajak marványozásra.

A népiskola tananyagának tantárgyan-kenti beosztására szolgáló

Részletes Tantervnyomatvány

(sajtó alatt): vagy az osztályonkénti feldolgozásra használható

Tananyagbeosztási nyomatvány

a miniszteri és külön a róm. kath. tanterv szerint készült füzetekben megrendelhető a hat vagy bármelyik öt oszt. szám. postadíjjal együtt 2 kor., négy oszt. 1.80, három oszt. 1.60, két oszt. 1.40, egy oszt. 1 korona előleges beklődése mellett

GYERKES MIHÁLY ig. tanítónál
Szekelyudvarhely.

**Szélhajtó és görcscsillapító
Bibergeil-cseppek.**

Egy 1844. év óta ismert és hasznos házi-szer, mely az étvágyat előmozdítja és az emésztést elősegíti. — **1 üveg ára 1 korona.** — Kevesebb mint 2 üveg, utánvét **2 K. 50 fill.** (csomagolással együtt) nem küldetik.

Rendelhető Bittner Gyula gyógyszerésznel
Gloggnitz, (Alsó-Ausztria.)

Parketta.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy a sok év óta fennálló

gőzfűrés és téglaáramat

kibovítottam gőzszáritóval és tölgy-parketta, valamint hajópaddlógyártással.

Az eddigi oleós és pontos kiszolgálásról n. é. vevőimet ezután is biztosítom.

Szászrégen, 1907. május hó.

Kiváló tisztelettel

Müller János,

Szászrégeni első gőzfűrés és téglaáram.

Betegség miatt

szabadságot tanítónk helyettesítésére kántortanítót keresünk egyelőre 4 hónapra. Helyettesítési díj havi 70 korona. Az állás rögtön elfoglalható. — Ajánlatok alólirothoz küldendők. Rendszerezítés nincs kizárva.

Meisel József,
plebános, Segesvár.

Dobrovsky Károly cserép-kályha építő Gyulafehérvár.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát **cserép-kályhákból, kandallókból,**

takaréktűzhelyekből és fürdőkádakból

minden színben u. m. zöld, barna, fehér, majolika, kék. Tetszésszerinti választás.

Minden a helyszínen teljesen felállítva.

Elvállalom **kályhák tisztítását és átrakását** teljes felelősség mellett.

Munkám jóságáról több elismerő levél tanuskodik.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennél fogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben bitokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Fgy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél	oldal	„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.